

Yönetmen: Orhan Aksoy

Senaryo: Safa Önal

Oyuncular: Şoray (Dila Hanım), Kadir İnanır (Karadağlı Rıza)

1977 / Türkiye / Türkçe / 86'

*-Gönül diye bir şey yok mu? Ya severse, sevilirse, içinde bir çiçek büyürse?
-Tutup koparacak o çiçeği, atıp çiğneyecek.*

Devlerin Aşkı (1976) ve *Selvi Boylum Al Yazmalım* (1978) filmlerinin sevgiye, aşka, ihanete dair uyandırdığı soruları ağalık sistemi ve töreler üzerinden farklı bir bakışla perdeye aktarıyor Orhan Aksoy. Toprak ağası Barazoğlu İbrahim Bey'in bir arazi kavgası üzerine başka bir toprak ağası olan Karadağlı Rıza Bey tarafından öldürülmesinin ardından sistemin başına geçen güçlü karısı Dila Hanım'ın, intikam arzusunun bilmeden tanıştığı Rıza Bey'e aşık olmasıyla yerini bir gurur savaşına bırakmasını anlatıyor film. Bu gurur savaşta içerisinde gitgide güçlerini kaybeden, töre sistemi içinde kımlıdayamaz hale gelen aşıkların çaresizliği filmin çekildiği coğrafyanın çetinliği ile tasvir edilemez bir uyum sergiliyor. Necati Cumalı'nın öyküsünden uyarlanan, müziklerini Cahit Berkay'ın hazırladığı film aşkı, nefreti, cesaret ve gururun getirdiği acıyı Türk sinemasının en efsane çifti olan Türkan Şoray ve Kadir İnanır ile canlandırıyor.

Kırsalın, ağalığın, törelerin olduğu filmde, kadınlık-erkeklik konularına toplumsal cinsiyet anlayışı üzerinden değinilmeden edilmemiş. Kocasının ölümünden sonra "kadın başına" kalan Dila Hanım'ın cenazede tek damla yaş dökmemesi, köylüsüne yaptığı her şeyin eskisi gibi devam etmesi gerektiğine dair konuşmasındaki dik duruşu, güçlü ses tonu, sonrasında intikam için kiraladığı cani Kara Haydar'ın bile beceremediği Rıza Bey'i öldürme işini tek başına üstlenmesi ve hiçbir yardımı kabul etmemesi ile film boyunca kadınlık ve erkeklikle üzerine bizzat yaptığı yorumlar dönemin ve coğrafyanın toplumsal cinsiyet konusundaki güçlü tutumlarının berrak bir yansımasını oluşturuyor. Dila Hanım'ın bir diğer karşılaştırması ise köy kadını ve şehir kadını imajı üzerinden yürüyor. Orhan Aksoy yozlaşmış şehir kadınının samimiyetsizliği ve kendi toprağı dışında yer görmemiş olan köy kadının gerçekliği arasında bir çizgi çekiyor.

Asaletin ve sadakatın simgesi olarak atın önemli bir duruşu var *Dila Hanım*'da. Öldürülen kocası İbrahim Bey'e ve törelere olan bağlılığı ile intikam yolculuğuna çıkan Dila Hanım'ın atına olan hakimiyeti-atı kullanırkenki becerisi, Rıza Bey'i öldürme niyetiyle gittiği İstanbul'dan bunu yapacak gücü kendinde bulamayıp; dönmesinden önce aldığı Rıza Bey'in atını köye döndüğünde serbest bırakışı ve atın dört nala sahibi Rıza Bey'e dönmesi ile Rıza Bey'in gözlerinden okunan mutluluk, umut... Kır at filmde yer yer bağlayıcı bir nitelik kazanıyor.

Gerek olay örgüsü gerekse görsel olarak hüzün dolu gerçekliği ve başarılı müzik kullanımıyla baştan sona izleyiciyi içine alan film, bittikten sonra da uzunca bir süre izleyicinin kafasını meşgul etmeyi başaran sorular sorduruyor. Türk sinemasının kütlerinden sayılabilecek olan *Dila Hanım* kesinlikle görülmeye değer bir film.

Özge Kıcılı